Ханифия «Жеңіл ханифия (бірқұдайшылық) діні!» - дегеніміз не?

Ханифия дегеніміз бұл – Аллаһқа серік қосудан (ширктен) бет бұрып, таухидке (бірқұдайшылыққа) бейімделу. Ал ханиф – ол ширктен бет бұрып, таухидке қарай бейімделген адам. Бірінші сөз де, екінші сөз де "әл-ханәф" сөзінен шыққан, оның мағынасы: бір нәрсеге қарай иілу, бейімделу.

Ибн `Аббас былай деген: *"Бір күні Аллаһ елшісіне (оған Аллаһтың игілігі мен сәлемі болсын): "Аллаһ үшін ең сүйкімді дін қандай?", - деген сұрақ қойылды. Ол былай жауап берді: «Жеңіл ханифия (бірқұдайшылық) діні!»"* (Ахмад 2107. Хадистің сенімділігін хафиз Ибн Хажар, хафиз әл-'Аляи, шейх Ахмад Шәкир, шейх әл-Әлбәни және Шу'айб әл-Арнәут растаған).

Әңгіме, "ханафия" деп аталатын, имам Әбу Ханифаның мазһабы жайында болып жатқан жоқ. Ханифия – бұл Аллаһты жалғыздайтын, өтірік пен жалғаннан таза болған дін. Имам әс-Синди мен имам әл-Мунәуи айтқандай, Ибраһим және Мухаммед пайғамбарлардың (ол екеуіне Аллаһтың игілігі мен сәлемі болсын) дініне ерген адам ханиф болып табылады (Қараңыз: "әл-Хашия" және "Фәйдул-Қадир" 1/205).

Хадистегі «жеңіл дін» сөздері нысапсыздақтан аулақ болуды білдіреді. Шейх Ибн әл-Қайим былай деген: "Ханифия жеңілдікпен бірге аталған, өйткені ханифия діні – бұл бірқұдайшылық және істердегі жеңілдік. Бұған екі нәрсе қарама-қарсы тұрады, олар: ширк (көпқұдайшылық) пен рұқсат етілгенді тыйым салу" (Қараңыз: "Иғасатул-ләһфан" 1/135).

`Абдуллаһ ибн Әбу Язид әл-Ансари: "Өздеріңді, Аллаһ атаған есімдермен атаңдар: ханифия, ислам және иман!", - деді (Ибн Әбу Шәйба. Қараңыз: "әд- Дуррул-мәнсур" 6/81).

[47] Ибраһим (оған Аллаһтың игілігі мен сәлемі болсын) ханиф, мұсылман болған. Аллаһ Тағала ол туралы: «**Расында, Ибраһим үлгі болған. Ол үнемі Аллаһқа бойұсынып жүрген ханиф еді, әрі серік қосушылардан болып табылмады**» (Нахл сүресі, 120-аят).

Ханиф – Ибраһим пайғамбардың қасиеттерінің бірі, себебі ол ширктен бас тартып, толығымен жалғыз Аллаһқа құлшылық етуге беталған кісі еді. Аллаһ Тағала былай деді: «**Кейін саған: "Ханиф болған Ибраһимнің дініне ер!", - деп уахи еттік**» (Нахл сүресі, 123-аят). Тағы да Ол былай деді: «**Ибраһим яһуди де, христиан да болған жоқ. Ол – ханиф, мұсылман еді. Әрі серік қосушылардан болып табылмады**» (Әли `Имран сүресі, 67-аят). Ибраһимнің діні – таухид (бірқұдайшылық). Осы дінді ол өз ұрпақтарына қалдырып кеткен. Аллаһ Тағала былай айтты: «**Сол кезде Ибраһим өз әкесі мен еліне: "Шын мәнінде, мен сендердің құлшылық етіп жүргендеріңнен бездім (аулақпын). Бірақ мені жаратқан басқа, ол мені тура жолға салады",**

- деді» (Зухруф сүресі, 26-27-аяттар). *Қарап тұрсақ,* **«Сендердің құлшылық етіп жүргендеріңнен бездім (аулақпын)»** *сөздерінде терiске шығару, ал* **«бірақ мені жаратқан басқа»** *сөздерінде бекіту, растау бар. Яғни, осы сөздерімен Ибраһим пайғамбар, Аллаһтан өзге құлшылық етілетін бүкіл нәрсені теріске шығарып, құлшылықты тек Аллаһқа ғана арнау керегін растады. Бұл –* ***“Лә иләһа илләл-лаһ”*** *сөздерінің мағынасымен толық сәйкес келеді.* Өйткені, “Лә иләһа” – бұл құлшылық етілетін объектілерінің барлығын теріске шығару, ал “илләл-лаһ” – құлшылыққа лайықты тек Аллаһ Тағала екенін растау. Одан кейін Аллаһ Тағала: «**Мүмкін оған оралар деп, оны ұрпақтарында қалатын сөз ретінде мұра етті**», - деді (Зухруф сүресі, 28-аят). Ибраһим (оған Аллаһтың игілігі мен сәлемі болсын) “Лә иләһа илләл-лаһ” сөзін қалдырған еді. Өйткені, ол: «**Мен сендердің құлшылық етіп жүргендеріңнен бездім (аулақпын). Бірақ мені жаратқан басқа**», - деп айтты. Ал бұл, мағынасы *“Аллаһтан басқа құлшылыққа лайықты ешкім жоқ”* болған сөзбен, толығымен сай келіп тұр. Ғалымдар “Лә иләһа илләл-лаһ” сөзі: “Аллаһтан басқа құлшылыққа лайықты болған шынайы тәңір жоқ”, - деген мағына береді деген. Себебі, Аллаһ Тағала былай айтты: **«Бұл өйткені, Ол Аллаһ – Шынайы (Хақ), ал Одан басқа құлшылық етілетін нәрселер – жалған»** (Хаж сүресі, 62-аят).

Бүкіл пайғамбарлар таухидке (Аллаһты жалғыздауға) және “Лә иләһа илләл- лаһ” сөздеріне шақырған еді. Алайда, Ибраһим (оған Аллаһтың игілігі мен сәлемі болсын), Мухаммедтен (оған Аллаһтың игілігі мен сәлемі болсын) кейінгі ең ұлы елші болған соң, әрі пайғамбарлардың атасы болып саналған соң, өйткені одан кейінгі келген елшілер мен пайғамбарлардың барлығы Ибраһимнен тараған еді, сондай-ақ басқасы көрмеген сынақты ол көрген соң, Аллаһтың халилі (сүйіктісі) болған соң **«Аллаһ Ибраһимді Өзінің халилі (сүйіктісі) етті»** (Ниса сүресі, 125-аят), ханифияны (Аллаһты жалғыздау дінін) біз оған теліп, ол пайғамбарды ерекше атап отырмыз. Ал одан кейін жіберілген бүкіл елшілер, Ибраһимнің осы дінін ұстанған. Тіпті пайғамбарымыз Мухаммедке (оған Аллаһтың игілігі мен сәлемі болсын) Ибраһимнің дініне еру бұйырылған: «**Кейін саған: “Ханиф болған Ибраһимнің дініне ер!”, - деп уахи еттік**» (Нахл сүресі, 123-аят). Және де Мухаммедтің (оған Аллаһтың игілігі мен сәлемі болсын) үмметіне де ханифия діні әмір етілген: **«Ол сендерді таңдап, діндерінде ешқандай қиыншылық жасаған жоқ. Әкелерің Ибраһимнің діні осындай. Аллаһ сендерді мұсылман деп атады»** (Хаж сүресі, 78-аят).

Дерек көзі: http://www.al-hanifiya.kz/